

Η υλοποίηση του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA)

Χρήστος Βλ. Γκόρτσος

Γενικός Γραμματέας Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών

29 Ιανουαρίου 2008

Α. ΓΙΑΤΙ ΥΛΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΤΙ ΑΦΟΡΑ Ο ΣΕΡΑ

1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εκτιμούν ότι η παροχή ανταγωνιστικών υπηρεσιών αποτελεί προϋπόθεση για την εξασφάλιση ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της ενιαίας αγοράς
2. Για την επίτευξη αυτού του στόχου το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας εστιάζεται, ιδίως μετά την επιτυχή υιοθέτηση του ευρώ ως ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος, μεταξύ άλλων:
 - **στον εκσυγχρονισμό των ηλεκτρονικών πληρωμών σε ευρώ** (δηλαδή καρτών, μεταφορών πιστώσεων και άμεσων χρεώσεων) **και των συστημάτων εκκαθάρισης και διακανονισμού τους**, καθώς και
 - **στην εξάλειψη των υφισταμένων διαφορών μεταξύ εγχωρίων και διασυνοριακών πληρωμών**
3. Δικαιολογητική βάση της αναγκαιότητας για τη δημιουργία **ενός ενιαίου χώρου πληρωμών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (SEPA)** αποτελεί η διαπίστωση ότι μετά την 1η Ιανουαρίου 2002, όταν δηλαδή τέθηκαν σε κυκλοφορία τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε ευρώ, το βασικό μέσο πληρωμών, το χρήμα των κεντρικών τραπεζών, είναι ενιαίο και κυκλοφορεί χωρίς κόστος μετατροπής για τους συναλλασσόμενους. Κατά συνέπεια, το ίδιο πρέπει να ισχύει και για τα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών, ώστε να καταστεί δυνατή η περαιτέρω αξιοποίηση των ωφελειών από την εισαγωγή του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος

Β. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ SEPA ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Η υλοποίηση του SEPA αντιμετωπίζεται από τις ευρωπαϊκές τράπεζες θετικά και συγκεκριμένα:

ως ευκαιρία για την αύξηση της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών έναντι των μετρητών και των επιταγών που απαιτούν χειρόγραφη διαχείριση

Γ. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΕΡΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ: “*Η περιοχή (μέσα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα) όπου πολίτες, επιχειρήσεις και άλλοι οικονομικοί παράγοντες θα είναι σε θέση να αποστέλλουν και λαμβάνουν πληρωμές σε ευρώ, είτε εντός είτε εκτός των εθνικών τους συνόρων υπό τους ίδιους βασικούς κανόνες, τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασής τους*”

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές Κεντρικές Τράπεζες – μέλη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών
- Οι ευρωπαϊκές εμπορικές, αποταμιευτικές και συνεταιριστικές τράπεζες που πραγματοποιούν εγχώριες και διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ, και οι πανευρωπαϊκές ενώσεις τους, μέσω του **Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (ΕΡΣ)**

ΕΔΑΦΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

- 31 Ευρωπαϊκές Χώρες (ΕΟΧ + Ελβετία)
- Προτεραιότητα στις χώρες της ευρωζώνης (15 χώρες από 1η Ιανουαρίου 2008)

Δ. ΧΡΟΝΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

- (α) Οι τράπεζες των κρατών-μελών της ευρωζώνης, κατά προτεραιότητα, και των υπολοίπων Ευρωπαϊκών χωρών, δευτερευόντως, θα πρέπει από το 2008 να παρέχουν στην πελατεία τους ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών SEPA
- (β) Έως την 31η Δεκεμβρίου 2010 θα πρέπει η συντριπτική πλειοψηφία των ηλεκτρονικών πληρωμών στα κράτη-μέλη της ευρωζώνης να γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών SEPA
- (γ) Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών της ευρωζώνης σε συνεργασία με την ΕΚΤ θα πρέπει να συντονίσουν την μετάπτωση της οικονομίας της χώρας τους στον SEPA
- (δ) Οι δημόσιες αρχές της κάθε χώρας, ως οι μεγαλύτεροι πελάτες για τη διενέργεια ηλεκτρονικών πληρωμών και εισπράξεων, θα πρέπει να ενισχύσουν, από τον Ιανουάριο 2008 τη ζήτηση για ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών SEPA. Με αυτόν τον τρόπο θα διαμορφωθεί η κρίσιμη μάζα συναλλαγών που είναι απαραίτητη για την οικονομική και πολιτική επιτυχία του εγχειρήματος

Ε. ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ SEPA

- (α) Η διαμόρφωση **ενιαίου θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου** για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την υλοποίηση του SEPA. Σε αυτό το πλαίσιο, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η κοινοτική **Οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά**
- (β) Η θέσπιση των **επιχειρηματικών και τεχνικών κανόνων** των ηλεκτρονικών πληρωμών στο πλαίσιο του SEPA, καθώς και η **πρακτική υλοποίηση του προγράμματος SEPA** έχει αφεθεί απο την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις δυνάμεις της αγοράς. Σε αυτό το πλαίσιο έχει συσταθεί και λειτουργεί, ήδη απο το 2002, το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (EPC)** μέλη της οποίας είναι εμπορικές, αποταμιευτικές και συνεταιριστικές τράπεζες, καθώς και πανευρωπαϊκές ενώσεις τραπεζών, ενώ καθεστώς παρατηρητή έχουν η ΕΚΤ, το SWIFT και η Euro Banking Association (EBA)

ΣΤ. Η ΟΔΗΓΙΑ 2007/64/ΕΚ

- **Ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των εγχώριων αγορών και διασφάλιση ενός ενιαίου επιπέδου ανταγωνισμού:** ορίζεται ότι ως “φορέας παροχής υπηρεσιών πληρωμών” νοείται κάθε (α) πιστωτικό ίδρυμα, (β) ίδρυμα έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος, (γ) γραφείο ταχυδρομικών επιταγών και (δ) “ίδρυμα πληρωμών”
- **Ενίσχυση της διαφάνειας των όρων διενέργειας πληρωμών, τόσο για τους φορείς παροχής υπηρεσιών όσο και για τους χρήστες:** καθιερώνονται κανόνες αφενός μεν για τις μεμονωμένες εντολές πληρωμής και αφετέρου για τις εντολές πληρωμής που διενεργούνται στο πλαίσιο μιας σύμβασης-πλαίσιο
- **Δικαιώματα και υποχρεώσεις χρηστών και παρόχων:** καθιερώνονται κανόνες για την εγκυρότητα της εντολής πληρωμής, τη διατήρηση αρχείου, το βάρος ευθύνης για την απόδειξη εγκυρότητας της εντολής πληρωμής στον πάροχο, την ευθύνη εκτέλεσης της εντολής από τον φορέα παροχής, το δικαίωμα και τον τρόπο απαίτησης refund από τον χρήστη, την αποδοχή εντολής πληρωμής, την αιτιολόγηση μη αποδοχής εντολής πληρωμής από τον φορέα παροχής στο χρήστη, τη διαθεσιμότητα κεφαλαίων στον δικαιούχο μιας πληρωμής, την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και τις διαδικασίες εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών

Ζ. ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ ΕΡC (1/3)

Επιχειρηματικοί και τεχνικοί κανόνες για τα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών που εμπίπτουν (κατά προτεραιότητα) στο πεδίο του SEPA

- μεταφορές πιστώσεων (στρατηγική αντικατάστασης)
- άμεσες χρεώσεις (στρατηγική αντικατάστασης)
- χρεωστικές κάρτες/πιστωτικές κάρτες /κάρτες ανάληψης μετρητών (στρατηγική προσαρμογής)

1. Μεταφορές πιστώσεων SEPA

- Δυνατότητα διενέργειας συναλλαγών σε όλες τις «ευρωπαϊκές» τράπεζες
- Χρησιμοποίηση κωδικών IBAN – BIC
- Πίστωση του λογαριασμού του δικαιούχου σε ορισμένο χρόνο
- Πίστωση ολόκληρου του ποσού στο λογαριασμό του δικαιούχου
- Εντολέας και δικαιούχος επιμερίζονται το κόστος διενέργειας της συναλλαγής
- Η τράπεζα του δικαιούχου υποχρεούται να αποδέχεται ποσό κάθε ύψους
- Συμβατότητα με τις διατάξεις για την καταπολέμηση του money laundering και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- Κοινοί κανόνες για την εκκαθάριση και το διακανονισμό των πληρωμών
- Κανόνες για την απόρριψη και την επιστροφή

Ζ. ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ ΕΡC (2/3)

2. Άμεσες χρεώσεις SEPA (δύο κατηγορίες)

- Δυνατότητα διενέργειας συναλλαγών σε όλες τις «ευρωπαϊκές» τράπεζες
- Χρησιμοποίηση κωδικών IBAN – BIC
- Χρέωση του λογαριασμού του οφειλέτη σε ορισμένο χρόνο
- Δανειστής και οφειλέτης έχουν λογαριασμό σε «ευρωπαϊκή» τράπεζα
- Κοινός κανόνες για την εκκαθάριση και το διακανονισμό των πληρωμών
- Κανόνες για την απόρριψη και την επιστροφή

Ζ. ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ ΕΡC (3/3)

3. Κάρτες SEPA

- Οι κάτοχοι καρτών μπορούν να πληρώνουν με την κάρτα τους (πιστωτική ή χρεωστική) σε όλα τα «ευρωπαϊκά» κράτη
- Οι κάτοχοι καρτών και οι έμποροι μπορούν να διενεργούν και να αποδέχονται πληρωμές μέσω καρτών στα «ευρωπαϊκά» κράτη με κοινούς και συνεπείς όρους
- Οι εταιρείες διαχείρισης καρτών μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε όλα τα «ευρωπαϊκά» κράτη
- Καθιέρωση, για λόγους ασφαλείας, των προτύπων EMV: οι κάρτες είναι εφοδιασμένες με chip και απαιτείται η εισαγωγή του PIN τόσο στα ATM's όσο και στα POS

Η. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΕΤ

- Εκπροσωπεί το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών
- Συνεργάζεται σε διαρκή βάση με την Τράπεζα της Ελλάδος και την εταιρεία ΔΙΑΣ για τη βέλτιστη υλοποίηση των στόχων του SEPA
- Συντονίζει την υλοποίηση των προϊόντων του SEPA από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, έχοντας συστήσει την απαιτούμενη διατραπεζική οργανωτική δομή ήδη από το καλοκαίρι του 2005
- Αναδεικνύει τα θέματα στρατηγικής, χρονοπρογραμματισμού και επιπτώσεων του έργου SEPA για τις ίδιες τις τράπεζες αλλά και γενικότερα για τις διατραπεζικές σχέσεις και τις υποδομές της χώρας μας στα θέματα των ηλεκτρονικών πληρωμών

Θ. ΤΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΕΠΙΦΕΡΕΙ Ο SEPA (1/4)

A) Για τους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις και τις Δ.Ε.Κ.Ο. (1/2)

- Χρήση ενός τραπεζικού λογαριασμού για την αποστολή και λήψη ηλεκτρονικών πληρωμών σε ευρώ σε/από όλες τις χώρες που συνθέτουν το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του SEPA. Προσβασιμότητα στους λογαριασμούς πελατείας 31 Ευρωπαϊκών χωρών
- Χρήση ενιαίων προτύπων και ενιαίων τεχνολογικών εφαρμογών για την αποστολή και λήψη των πληρωμών. Δυνατότητα ηλεκτρονικής ταυτοποίησης από την επιχείρηση της απαίτησης που καλύπτει η εισερχόμενη πληρωμή
- Ομοιόμορφοι κανόνες για τη διενέργεια ηλεκτρονικών πληρωμών ανεξαρτήτως εάν αυτές γίνονται εντός της χώρας μας ή εντός του SEPA (π.χ. χρήση IBAN και BIC)
- Εγγυημένη χρονικά ολοκλήρωση της μεταφοράς πίστωσης ή άμεσης χρέωσης
- Εγγυημένη πίστωση ολόκληρου του μεταφερόμενου ποσού στον δικαιούχο. Κάθε τράπεζα λαμβάνει τα έξοδα της πληρωμής αποκλειστικά από τον πελάτη της (SHARE)

Θ. ΤΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΕΠΙΦΕΡΕΙ Ο SEPA (2/4)

Α) Για τους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις και τις Δ.Ε.Κ.Ο. (2/2)

- Ομοιόμορφοι κανόνες προστασίας του καταναλωτή σε ολόκληρη την Ευρώπη και ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό μέσο πληρωμής
- Πλήρως αυτοματοποιημένη διαδικασία ολοκλήρωσης της πληρωμής
- Ομοιόμορφοι κανόνες για τις απορρίψεις και τις επιστροφές
- Ομοιόμορφες συναλλακτικές πρακτικές για τους κατόχους κάρτας πληρωμής κατά την διενέργεια συναλλαγών εντός του SEPA
- Αύξηση της ασφάλειας κατά την διενέργεια πληρωμών με κάρτες (EMV chip & PIN)
- Αποδοχή όλων των καρτών πληρωμής που κυκλοφορούν στην Ευρώπη και είναι συμβατές με το περιβάλλον SEPA – Αύξηση αριθμού και αξίας συναλλαγών ειδικά σε τουριστικούς προορισμούς
- Αποδοχή των SEPA καρτών πληρωμής από τους εμπόρους όλων των ευρωπαϊκών χωρών

Θ. ΤΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΕΠΙΦΕΡΕΙ Ο SEPA (3/4)

Β) Για το Δημόσιο

- Προώθηση της χρήσης κοινών πανευρωπαϊκών ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής για την είσπραξη οφειλών προς το Δημόσιο από τους πολίτες και την πληρωμή πολιτών και επιχειρήσεων από το Δημόσιο
- Πρόσβαση στους τραπεζικού λογαριασμούς πελατείας 31 ευρωπαϊκών χωρών (π.χ. για την πληρωμή συντάξεων δικαιούχων του ελληνικού δημοσίου που είναι εγκατεστημένοι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες)
- Χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής και ειδικά των άμεσων χρεώσεων και των καρτών για την πληρωμή οφειλών των πολιτών στο Δημόσιο. **Σταδιακή αντικατάσταση άλλων, μη ηλεκτρονικών και «ακριβών» μέσων πληρωμών, όπως οι επιταγές και τα μετρητά**
- Παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, συμβατών με το πλαίσιο των κανόνων του SEPA, είτε σε πολυμερές (με περισσότερες τράπεζες) είτε σε διμερές επίπεδο (με μια τράπεζα) συνεργασίας

Θ. ΤΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΕΠΙΦΡΕΙ Ο ΣΕΡΑ (4/4)

Γ) Για τις τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα

- Το πλαίσιο ανταγωνισμού
- Τους συμβατικούς όρους διενέργειας πληρωμών
- Την καθημερινή εργασία διενέργειας πληρωμών
- Τον προϋπολογισμό για την προσαρμογή συστημάτων, υπηρεσιών και προϊόντων
- Τις σχέσεις με την πελατεία

I. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ SEPA

- Έγκαιρη και ουσιαστική προσαρμογή του ελληνικού θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2007/64/EK για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά
- Προσαρμογή των μηχανογραφικών συστημάτων των επιχειρήσεων και του Δημοσίου για την πλήρη αξιοποίηση των ωφελειών που προκύπτουν από την εισαγωγή του SEPA
- Ανάληψη πρωτοβουλιών για τη διεύρυνση της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών σε αντικατάσταση των παραδοσιακών μέσων και εργαλείων πληρωμών (μετρητών και επιταγών)